

Ja que

Amb l'adverbi *ja* i el mot conjuntiu *que* hem format la locució conjuntiva *ja que*, a la qual atribuïm valor causal, és a dir, la funció d'introduir oracions subordinades que indiquen la causa del que es diu en l'oració principal. Aquesta locució és avui molt usada, tant en la llengua parlada com en la llengua escrita, i qui sap si hi ha influït el fet que és un dels termes conjuntius que es proposen habitualment com a substituïts de la conjunció consecutiva *doncs* quan és usada, indegudament, amb valor causal. Sembla, però, que *ja que* té la seva aplicació més adequada en construccions com *Ja que en tens tantes ganes, hi anirem demà mateix* o com *Ja que no em puc comprar un cotxe, em compraré una bicicleta*. Vet aquí alguns dels exemples de l'ús de *ja que* proposats pels nostres gramàtics: *Ja que no m'ho voleu dir vós, ho hauré de preguntar a en Joan (Fabra)*, *Ja que insisteixes tant, em quedo fins al vespre (Badia)*, *Per què no em deixau parlar, ja que trobau que tenc raó? (Moll)*. És ben evident, encara que potser s'hi pugui assenyalar algun petit matis diferencial, que en tots aquests exemples s'atribueix a *ja que* un valor netament causal.

Avui, però, hi ha qui també usa aquesta locució amb un valor que podríem anomenar concessiu, en construccions com ara «*Ja que no gaire intelligent, era molt treballador*». Qui sap si algú defensaria la bondat d'aquesta construcció comparant-la, en peu d'igualtat, amb un dels exemples que hem proposat: *Ja que no em puc comprar un cotxe, em compraré una bicicleta*. Però cal saber-se adonar que el fet de no poder-se comprar un cotxe pot ésser perfectament la causa de decidir-se per l'adquisició d'una bicicleta i que, en canvi, no hi ha cap relació de causa a efecte entre ésser poc intelligent i ésser molt treballador. El castellà admet «*ya que*» amb valor concessiu, però creiem que aquest fet és estrany al català, que usaria, en aquest cas, la locució *bé que*.

D'altra banda, sembla que *ja que* no pot introduir sinó una oració, talment com els altres termes causals, però no un membre d'oració, encara que sigui amb un verb sobreentès (normalment *ésser*). Avui hi ha qui escriu també «*més perillosa ja que menys flagrant*», en què *ja que* té valor, certament, causal; creiem, però, que caldria dir *més perillosa ja que (o perquè) és menys flagrant*.

Albert Jané